

ABONAMENTUL

an an . . . 28.— Cor.
 jumătate an 14.— „
 3 luni . . . 7.— „
 1 lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 an an . . . 40.— franci
 Telefon
 orăș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA

și
 ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
 INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrise nu se în-
 napolază.

ROMÂNUL

Ultima oră.

IMPĂRATUL WILHELM LA CARTIERUL GENERAL.

Agencia Wolff anunță din Berlin, azi, 17 August, împăratul german Wilhelm a plecat din cartierul general al armatei. Telegrama care a adresat-o primarului o încheie astăzi: „Invingerea nu poate părăsi cauza noastră!”

ROMÂNIA ȘI TURCIA.

(A. T. U.) Ministrul de externe al Turciei, Talaat-bey, președintele camerei otomane, Hallif, au sosit la București. În calea lor spre București, prin Bulgaria i-a primit călăuzit secretarul dela apartamentul externelor.

LUPȚĂ DECISIVĂ PE CURSUL DRINEI.

(Telegramă sosită la ora 2 d. a.)

(A. T. U.) A sosit raport oficial. În noaptea trecută luptele de pe cursul Drinei au dus trupele noastre la învingere decisivă asupra vrăjmașului tare. Dușmanul s'a retras spre Varșovia. Am luat numărâși prizonieri. Am capturat numărâși material de război. Trupele noastre s'au luptat cu o vitejie ce trezește uimire. Peosebi a făcut front dușmanului așezat în poziții întărite și egal la număr regimentul de infanterie 16 din Varașdin, al cărui ofițeri și soldați lăme între împrejurările cele mai grele cu cea tenace probată de mult a Croaților creștinași regelui, au pornit la asalt victorios. Vestii amănunțite despre decursul luptelor și dormarea despre lucrurile luate ca pradă, urmează mai târziu.

JAPONIA.

Din Petersburg se anunță că acolo se așteaptă un atac din partea armatei japoneze. Două escadre japoneze au plecat, deplin echipate, nu se știe încotro.

„Furor teutonicus“.

De: Mihail Gașpar.

de Mihail Gașpar.

În aceste clipe de zguduiri sufletești, de nădejdi vage, de înfrigurări instinctive, când zăngănitul milioanei de arme se aude venind de departe ca sunetul lugubru al „pădurii de aramă” din duioasele povești românești, în frământarea aceasta caotică, un singur punct fix pare a se vădi, o stâncă de granit în cuprinsul talazurilor... — Germania.

Cetind știrile conflagrațiunii mondiale, în mijlocul căreia ne găsim, am rămas isbiți de ceace ni se spune despre Germania.

Vechile povești nordice revin aievea în aceste clipe de zbucium. Parecă aud tropotul surd al Siegfried-zilor, al Dietrichilor, și a milioanei de fag. Imbrăcați în zale, cu părul lung, blond, strâns în verigi de aur, cu coifuri enorme, cu arme înfricoșate, cobor în sunet de cornuri, cu tolbele încărcate, teutonii cu ochi albaștrii.

Se cutremură pământul pe unde trec. Se usucă iarba, pe urma lor.

Și văd și legiunile celui mai disciplinat popor, ce l'a putut dovedi vreodată istoria, așternându-se morții în fața furiei poporului de uriași dela nord, uriași cu păr bălai și ochii albaștrii.

Azi, acelaș neam de uriași, cu acelaș păr blond și ochii albaștrii s'a ridicat din nou.

Și pe urma lui tremură pământul, iar pădurile de fag, și rezleții goruni seculari, în șopot aprins respun poveștile de acum două mii de ani despre îngrozitorul „furor teuto-

nicus” de care povesteau cu groază în siestele lor de după băi — nobilii romani.

În pădurea dela Teutoburg au făcut romanii cea mai sângeroasă cunoștință a acestui neam de uriași. Din lupta dată aici a eșit în for noțiunea nouă „furor teutonicus”.

Am văzut această noțiune redată de penelul unui pictor francez. Numele îmi scapă, dar reproducerea tabloului a adus-o revista „Moderne Kunst” acum câți-va ani.

Azi tabloul îmi resare în suflet așa după cum l'am văzut.

Căci neamul uriașilor nu s'a schimbat.

Acelaș păr blond, aceiași ochi blânzi, albaștrii, copilăroși aproape, dar și acelaș caracter dârz, încăpăținat, care stoarce înfricoșate schinte de mânie blânzilor și copilăroșilor ochi albaștrii.

Și'n frunte au și azi ca în toate clipele mari ale istoriei lor un om excepțional. E Lohengrin sau Parcival? E Siegfried din Niebelungenliedul vechi sau Fritjof-ul basmelor anglo-saxone? Căci rex-imperatorele Wilhelm II din mila lui Dumnezeu împăratul Germaniei, întrunește pe toți aceștia în sine.

Bătrânul Barbarossa se va fi trezind în turnul lui de veghe, la chiotul de alarmă care a fulgerat peste tot orizontul german.

Va fi auzit oare glasul de oțel al împăratului-rege chemând de pe balconul castelului său la luptă în acea noapte de August, întreg poporul german?

Retrași în scorburile fagilor din pădurile

România.

De: Iuliu Andrăssy.

Eu totdeauna am avut încredere în alianța română. Am păstrat aceasta încredere chiar și atunci, când nu mult profit ne făgăduia; am avut încredere, pentru că îi cunosc pe Români ca pe o rasă talentată, iar interesele lor de existență sunt inexorabile.

Prevăd, astăzi, că așteptările mele se vor împlini.

Apucăturile și cuvintele țarului pot să fie pentru România îndeajuns de lămurite, ca să înțeleagă, ce va urma după o biruință a Rușilor.

Toată lumea poate să vadă, cu ce se va alege România, din biruința țarului, din biruința celui autocrat, care scoate sabia din teacă, în apărarea asasinilor de Domnitori, pentru motivul, că ei sunt slavi. Ce soarte va avea România, alături de acest Domnitor, amenințat de atâtea atentate, și crescut în amintirea stropită de sânge a înaintașilor uciși, râvnitor la cununa de lauri a apostolatului pentru pace, și deslănțitorul tuturor grozăviilor unui război universal, numai pentru ca să asigure slavilor dreptul la conspirații, și la ucigașii.

Oricine va înțelege, ce îi așteaptă pe Români, dacă va învinge dogma, că slavii sunt în drept de a ucide, sunt în drept, de a pune la

cale revoluții în statele vecine, iar puterile ne-slave nu sunt în drept de a se răsbuna, nu sunt în drept de a se apăra măcar, de vreau, ca solidaritatea slavă să nu se năpustească asupra lor.

Ce va fi cu România — strâmtorată între Rusia uriașă și între Sârbia desmierdată — după biruința slavismului?

Se prea poate, că Rusia făgăduiește României, pământ maghiar, dar momeala nu poate să înșele, căci orice om gânditor își va da seama, că, niciodată, colosul învingător, dela nord, nu poate să sufere o Românie înadevăr puternică, independentă, consolidată, între sine și între Sârbia, între sine și între Constantinopolul cu Dardanelele.

Nu. Cine mai crede una ca asta, acela nu cunoaște legile naturii, acela nu-și dă seamă, că gigantul slav, în clipele triumfului nu o să comită acte de abnegație, ci va căuta din răspuneri, să exploateze și să asigure beneficiile stoarse în un cumplit război, cu enorme jertfe, spre a-și întemeia egemonia deplină în peninșula balcanică.

Ce clar: biruința Rusiei, e biruința slavismului, și e înfrângerea Românilor, ori ce făgăduieli s'ar face azi guvernului dela București. Tot atât de incontestabil e de altă parte, că interesul nostru este, — chiar și în caz de învingere — existența unei Românie puternice.

Lupta noastră e curat defenzivă, dar din ce

oră ni s'a octroiât războiul, nu-i iertat să ne lăsăm, până nu ne vom aseza la sigur adăpost în contra înnoirii primejdiilor de azi, în contra sugrumării, ce ne pregătește veriga slavă, a cărei supremă piedecă instituită are să fie o Românie puternică.

Invingerea noastră n'are să pună capăt dintr'odată primejdiei slave. Vom avea pururi să ne apărăm de ea; astfel interesul nostru permanent va fi: icul României, vârit între masele dela nord și cele dela sud ale slavismului, să fie atât de lat și atât de tare, cât numai se poate. Dacă n'ar exista România, noi ar trebui să o creăm, precum, de pe tiripurile tatălui meu, totdeauna am căutat să întărim pe vecinul nostru dela sud-est.

Redobândirea Basarabiei — apoi, eventual, întinderea pe malurile nordice ale Dunării — este interesul nu numai al României, ci și al nostru, căci astfel se lărgeste zidul, care se înalță între Moscova și Belgrad, între Moscova și Constantinopol.

Și pe lângă aceste mari avantagii: alianța României cu noi ar apropia de rezolvire și chestia românească din Ungaria.

Din frăția de arme se va desvolta acea încredere împrumutată și acea comunitate de sentimente, care dă garanții suficiente pentru o rezolvire sub marca bunăvoinței și concilianței împrumutate.

Trecem prin vremuri mari. În timp de-o clipă se petrece bine sau rău, se deschid sau

seculare, gnomii cu păpuși ascuțiți și căciuli țuguiate, vor asculta perduți la tropotul greu, iar ielele vor duce veste pretutindeni că „das deutsche Volk” a pornit la război, la moarte sau — la mărire.

Ca un singur om se mișcă poporul acesta minunat.

Amenințat pe trei fronturi, el atacă toate trei fronturile.

Pornit odată, merge nebun; nu vede decât moartea sau — mărirea sa.

Un povoi s'a pornit, la semnul unui om revărsându-se pe două largi canale de sânge, spre ost și vest.

Și merge și merge...

Iar din ochii albaștrii și copilăroși de buni, în aceste zile grele curg șiroi schinteile pornirei lăuntrice.

A revenit „furor teutonic”.

Deasupra lor plutesc corbii lui Votan bătrânul și toți întru mărire adormiții eroi din schinteetoarea Walhallă.

Și peste toate acestea, din milioane de piepturi acordurile mărețe ale imnului: „Heil dir im Siegeskranz...”

Puvoiul s'a pornit. — Unde se va opri cine ar ști spune. Niciodată istoria n'a dat Germaniei un mai minunat prilej decât acesta.

Și poporul german pare a fi pe deplin conștiu de aceasta. Urma va alege dacă „furor teutonic” va mai fi acela de acum două mii de ani.

Ori cum însă Germania și poporul german au dat întregii lumi prilejul de ai admira în grandiosa lor manifestare de popor eroic și conștiu.

Neamul teuton a pornit!...

„Heil dir im Siegeskranz!”

România.

Situația financiară.

S'a trimis ziarelor următorul comunicat din partea guvernului:

În fața temerilor și nedumeririlor ce au adus oarecare turburări în piețele comerciale ale țării s'a întrunit astăzi, 30 Iulie, la Banca Națională a României un mare Consiliu, compus din tot ce este mai cu experiență și mai cu autoritate în chestiunile financiare și economice ale țării.

se înăbușe noi germei de viață, în o măsură mult mai mare, decât, altădată, în timp de veacuri. O cale corectă, spre folosul și spre gloria necontenită a amândurora, ar putea să le împreune din nou pe acele două popoare, a căror solidaritate este izvor de pace și de progres și pârghia înălțării amândurora, iar a căror desbinare poate să devină pricină de sângeroase ciocniri, și de ofilire, pentru amândouă rasele.

Guvernul bucureștean stă în fața unei hotărâri decisive. Dacă merge cu noi, și în același timp restabilește bunele raporturi cu Bulgaria, (sublinierea e a noastră. Red. Rom.) poate să asigure un mare și glorios viitor țării sale. Dacă întârzie, sau stă la o parte scapă un extraordinar prilej.

NOTA REDACTIEI. Accentuăm și cu acest prilej, că deoarece, din pricina împrejurărilor, legăturile ziarului nostru cu comitetul național, nu sunt atât de strânse ca în timpuri normale, și deoarece mai stăm și sub cenzură, ziarul nostru înregistrează vocile și faptele de pretutindeni, fără de-a angaja prin aceasta totalitatea comitetului național, și fără de-a renunța chiar noi înșine la critica de mai târziu.

Un studiu aprofundat s'a făcut în acest consiliu despre cauzele și efectele turburărilor aduse în transacțiunile comerciale interne de situațiunea politică externă și de războaiele declarate.

S'a constatat că temerile exagerate manifestate în țară sunt foarte neîntemeiate: liniștea e perfectă în toată România; nimeni nu ne amenință și nici noi nu amenințăm pe nimeni.

— Dacă se fac oarecari concentrări de trupe aceasta are numai scopul de a veghea la neatingerea fruntariilor noastre. — În același timp exportul nostru, dela deschiderea navigațiunii pe Dunăre, a fost anul acesta mai mare decât în toți anii, numerariul este abundent, și dacă această abundență nu se simte în destul, cauza este că fiecare își ascunde banii pentru temeri fără temei, în loc de a-i face să producă și de a-i repune în circulațiune.

Tot aceste temeri neîntemeiate fac pe mulți să ceară înființarea unui moratoriu. — O asemenea măsură însemnează oprirea în loc a vieții comerciale și economice, închiderea caselor financiare și suprimarea creditului; o asemenea măsură nu trebuie să se ia decât în momente de mari pericole, când țara este cotropită de dușmani și când orice transacțiuni comerciale devin peste putință. — Germania este în război crâncen cu două mari puteri; ea a mobilizat un milion și jumătate de ostași și totuși n'a înființat moratoriu. — Noi nu suntem în război cu nimeni, stăm liniștiți în mijlocul prosperității noastre economice, și ar fi o neiertată greșală să turburăm adânc această situațiune printr'un moratoriu nesocotit.

Să se liniștească cei ce cer moratoriu, fără să-și dea seamă de efectele lui dezastruoase; nici un pericol nu-i amenință; să meargă înainte cu îndeletnicirile lor comerciale și economice; vor găsi și astăzi pentru trebuințele lor mijloacele ce le-au trebuit până acum; nu se va vedea nici o execuțiune mai mult decât într'o situațiune normală; vor găsi de bună voie prelungirile, pe cari le cer unui moratoriu rău făcător; vor găsi și înlesnirile de a merge înainte cu treburile lor, numai cinstiți și de bună credință să fie.

Acestea au fost constatările și deciziunile luate în marele consiliu întrunit la Banca Națională a României, în prezența tuturor caselor financiare din capitală.

Presă maghiară despre România.

„Tiszántul” din Oradea-mare scrie:

— Cel mai important eveniment al zilei este atitudinea României, care a declarat că rămâne neutră, dar în cazul când Rusia nu va respecta această neutralitate, ea se va alătura triplei-alianțe. Aceasta atitudine a României e de mare importanță, deoarece prin aceasta o parte a corpurilor noastre de armată se liberează, iar de altă parte cu România am câștiga un aliat prețios.

Dar cea mai mare importanță o atribuim atitudinii României pentru faptul că aceasta dă adevărata situație a triplei-alianțe în acest război mondial.

Că învingerea va fi de sigur de partea triplei-alianțe o arată faptul, că România declară de pe acum că se alătură triplei-alianțe...

România știe foarte bine că drumul Rusiei spre Constantinopol trece prin Viena, dar totodată și prin România, iar în consecință România nu poate spera nici un bine din partea Rusiei”.

România împotriva — Rusiei.

„Budapesti Tudositó” anunță: După o ședință din București decisul consiliului de comandă în care se stabilește că România va lua măsurile necesare apărării frontierelor sale, cercurile politice se consideră ca măsuri împotriva Rusiei. Decisul acesta satisface pe acei cari încă și acum mai au oarecare credere față de Bulgaria. Se vorbește, că în România nu există partid politic, sau politician rios care ar da crezare bănuielei, că Austro-garia ar avea intențiunea de a viola teritoriul român. Dimpotrivă, s'a răspândit în cercuri îngrijorarea, că din partea rusească se are un proiect, în cazul când politica României nu ar dovedi concilianță față de imperiul rusec. E adevărat — se vorbește în cercurile românești — că trupele rusești au fost rezinate din Basarabia, dar nu se poate ști, dacă în război nu vor fi oare înlocuite altele.

Ce privește Bulgaria, e incontestabil că urma aplanării conflictelor de graniță raportate între București și Sofia au devenit mai favorabile, iar din partea României se arată seriozitatea ca această ameliorare să devină definitivă și să se cimenteze.

Cercurile neoficiale bucureștene au părerea că atitudinea României trebuie să fie aceeași față de ori cine și să fie pregătită pentru momentul potrivit să intre în mod decisiv în cursul evenimentelor. Dela decursul acestor evenimente depinde pe care drum va pleca România. Dorința fierbinte a României este, să folosească de situațiile ce i se îmbiu, așa că autoritatea ei între celelalte state europene care autoritate în cursul evenimentelor din trecut a crescut binișor, să se mărească tot mult după încetarea marelui crize actuale. În consecință se cere, se vorbește, ca România să aibă un rol decisiv în evenimentele viitoare din care rezultă o creștere de teritor și în general o satisfacție a orgoliului țării.

În consecință în cercurile politice bucureștene domnește convingerea că obținerea acestui scop este posibil numai renunțând la politica de neutralitate până acum, care, se știe, culmina în menținerea în întregime între orice împrejurări a păcii în București.

Pentru cei de acasă

I.

— Serviciul gratuit de drept pentru țărani

Cluj, 10 August n. 1914

Circulară către toți informatorii!

Soldații noștri, părinții, frații și copiii noștri grăbit la hotare pentru apărarea țării.

Este de datoria noastră a celor rămași acasă de a îngriji de familiile lipsite a vitejilor porniți la războiu.

Din aceasta datorie vrea să-și ia partea și serviciul de drept pentru țărani al „Economului”. De aceea Vă rugăm să priveghiați cu toată luamămintă asupra stării familiilor rămase fără hrană și să ne dați din când în când conform necesității ocazionale urgente, o listă cu indicațiuni precise după proporția lipsei asupra celor lipsiți de hrană sau altfel năpăstuiți, ca să cercăm a veni după putință în ajutor.

Veți vesti celor în drept, că legea dă ajutor familiilor lipsite a soldaților mobilizați și că serviciul nostru de drept face tuturor gratuit cererile pentru ajutor către stăpânirea țării și intervine în caz de necesitate chiar în persoană la comisarul guvernului în tot raionul nostru de acțiune (comitatele: Cluj, Solnoc-Dobâncea, Turda-Arieș, Alba Inferioară), pentru grabnica rezolvire a cererilor de ajutor.

Pentru a aduce în deplinire aceasta hotărâre Vă alăturăm 2 plenipotente ca să le subscrie împreună cu doi martori acei, ce vreau să încredințeze pe șeful serviciului nostru de drept, ca să le înainteze gratuit cererile către guvern pentru ajutor.

Veți vesti că „Economul” din fondurile sale filantropice și din contribuțiile ce se vor aduna cu

voia guvernului dela sufletele creștinești va împărți mici *ajutoare* în cazul celei mai extreme lipse de hrană a familiilor năpăstuite.

Apelăm la toată sollicitudinea Dvoastră să ne stați în ajutor pentru îndeplinirea hotărârilor împărțite, stăruind și în cercul Dvoastră de cunoștințe ca să contribuie la alinarea suferințelor.

Primiți Vă rog asigurarea distinsei noastre stime.

„Economul”
inst. de credit și econ.
Directorul executiv:
Dr. Frâncu.

II.

Onorată Redacțiune!

Pe aici în comitatul Timiș rodul grâului, orzului, ovăsului și peste tot a tuturor fructelor ce se cultivă este anormal de slab. Bieții oameni sunt gata cu treieratul și abia capătă pe jugăr cat. 1—2 metri de grâu, foarte mulți nici atât. Sămânța au cum-părat-o anul trecut pe credit dela erar cu 25 cor. și din secerișul de acuma abia capătă această sămânță. Dar din ce să trăiască? Au rămas pe acasă numai femei plângătoare cu copii flămânzi și moșnegi neputincioși, cei sănătoși s'au dus să-și apere patria și să ne apere pe noi, cei rămași.

Bietul țaran este o ființă blândă și cu resignare suportă povara vicții numai să-și știe familia de acasă asigurată cu traiul de toate zilele.

Deci cei rămași să ajutore pe bieții năcăjiți!

Puțini sunt fără datoric. În cei 3 ani din urmă, slab roditori, datoriiile s'au făcut, au crescut în proporție inversă cu economia bietului popor. Pe când câmpul și holda rodea 10—14 măji metrice erau bani la bănci de pomană; cametele 5—6 procente. Acum când abia rodește a zecea parte, respective nimic, când bietul țaran își mănâncă pâinea cruntă cu cultivarea pământului și abia scoate sămânța ce a băgat: băncile au ridicat cametele dela 5—6 la 15—16 procente.

Reescomptul băncilor noastre însă precum pozitiv sunt informat, nu trece peste 8 procente. Imprumuturi nouă nu se lichidează, deci reescomptul a scăzut considerabil. Intreb deci onoratele direcțiuni de bănci, nu ar fi o datorință creștinească și românească să abzicem într-o astfel de vreme de dividende și de tantieme ușor meritare și să ușurăm starea bietului popor, să scădem cât se poate interesele? Acționarii de asemenea mai ușor pot abzice de venitul temporal pentru ajutorul obștei țărănești, decât să ruinăm clientela, care mai apoi de fel nu va putea fi exploatată.

Am așteptat din locuri mai competente să se facă ceva în afacerea asta, și până acum neobservând nici o încercare m'am hotărât a suleva eu această chestie. Vă rog cu tot respectul să binevoiiți a lua în apărare chestia aceasta, fiind de interes vital și actual al întregului neam.

Detta.

Cu stimă

Dr. I. Damlan,
adv. și proprietar.

Pentru cei cari pleacă.

I.

M. On. Dle Redactor!

Prietenul și dușmanul numai în caz de nevoie îi poți cunoaște.

Acum se poate vedea că poporul românesc nu a fost nici odată dușmanul acestei scumpe patrii după cum durere, din unele părți se credea.

Poporul românesc când e vorba de apărarea țării în care-și dorm somnul de veci moși-strămoșii lor, nu numai că și trimite flăcării să stea cu peptul deschis apărându-și patria de dușmani, ci este în stare să jertfească tot ce numai îi stă în putință.

Nu pot trece cu vederea faptele patriotice săvârșite de Românașii din comunele: Govosdia, Ciulița, Vărădia, Lupești și Baia, cari la indemnul intelectualilor și a notarului comunal Vasilie Tomuția, au adus în gara Vărădia pentru a fi împărțite soldaților ce trec

pe acolo: 3 cară încărcate cu pâne, 20 saci cu cartofi, 12 saci mazăre verde, 14 saci crastaveți, 20 saci mere și pere, 5 vase mari cu crastaveți acri și 10 cară cu fân.

Fapta se laudă de sine, deci ar fi bine ca și în alte locuri să se purceadă astfel.

Govosdia, la 1 (14) August 1914.

Cu deosebită stimă

Nicodim Neagota,
învățător.

Ajutorarea familiilor celor plecați la război.

Toți cei cu dare de mână să vină în ajutor celor rămași fără sprijin.

D. ministru de interne a publicat o ordonanță, prin care îndrumă autoritățile să conscrie pe toți aceia, cari au nevoie de ajutor în urma plecării la război a susținătorilor de familie.

În temeiul paragrafului 9 al articolului de lege XI din 1882 familiile rezerviștilor, complecșilor (pottartalékos, ersatzreservisten) marinarilor și glotașilor, precum și familiile celor chemați la serviciu militar în temeiul legii 68 din anul 1912 au drept la ajutor.

Cei îndreptățiți la ajutor:

Cât face ajutorul?

Ajutorul se socotește după fiecare membru de familie. Suma zilnică ce se plătește unui membru de familie este de 57 fileri, cea mai mare de 70 fil.

Membrii de familie mai tineri ca de opt ani, de asemenea și cei cari numai în parte au fost susținuți de cei înrolați, primesc jumătate din suma stabilită pentru un membru de familie.

Cei ce plătesc chirie, primesc și o taxă de chirie, care face jumătate din suma ce se dă ca ajutor în fiecare zi.

Taxa aceasta însă nu poate trece peste suma chiriei, ce respectiva familie plătește anual.

Ajutorul zilnic și taxa de chirie nu poate întrece suma câștigului zilnic al înrolaților.

Unde se capătă ajutorul?

În comună ajutorul se plătește la primărie, în orașe la casa centrală a orașului.

Cum se plătește ajutorul?

Ajutorul ce urmează să fie plătit celor lipsiți acuma prima oară, se va plăti în cursul lunel August în o sumă. După aceea se va plăti de două ori lunar, și anume în prima și a 16-a zi a fiecărei luni.

Odată cu această ordonanță d. ministru a îndrumat autoritățile să facă conscrierile cât mai grabnic și în modul cel mai conștientos.

Să nu lăsăm însă totul în căra statului, ci să facem și noi cât putem, mai ales că societatea maghiară încă a pornit o acțiune în scopul

ajutorării celor rămași fără sprijin. Indemnăm deci pe bunii români să contribuie cu toții după putință la ușurarea lipsurilor și grijilor, ce ar întâmpina cei rămași acasă. Este de datorica noastră să sprijinim pe familiile celor ce cu atâta mândrie și însufletire au plecat la război spre a ne apăra împotriva barbariei slavismului cuitropitor.

Infrățire.

„Budapester Tagblatt” aduce astăzi următorul articol de fond:

Sabațul e ocupat. Această veste de bucurie străbate în zbor repede întreagă țara. Și pe unde trece vestea despre strălucitele fapte ale trupelor noastre, trezește pretutindeni strigăte de bucurie și entuziasm. Zidurile cari ne despărțiau au căzut, și contele Tisza a putut spune ieri cu mândrie prietenilor săi:

„Totul lucrează din rășputeri, ca să ridice monarhia noastră pe un pedestal înalt”.

Pe câmpurile de război din Serbia s'a făcut mai strânsă și legătura de sânge între Ungaria și România. Iar legătura ce-o face sângele, n'o poate zdrobi nici un fel de politică. Pe câmpul încercării din Serbia s'a pecetluit pentru totdeauna înrudirea de sânge a acestor două popoare, cari în frământările lumii sunt strâns avizate unul la altul. Faptul acesta trebuie constatat și ținut în minte. Au trecut vremurile neînțelegerilor; Ungaria și România de acum încolo își vor îndeplini mână în mână misiunea ce le așteaptă. Increderea reciprocă o să aducă un viitor mai bun.

Românii nu mai pot fi tratați în mod excepțional, ca un popor de prapas, ei sunt factori ai vieții normale a țării, și dezvoltarea lor e o parte prețioasă a dezvoltării Ungariei.

După ținuta patriotică a conducătorilor români, alegerea unui reprezentant al Românilor va fi privită ca un câștig, ca o întărire a parlamentarismului ungar, și nimănua nu-i va trece prin minte, ca în înlăturarea voinței poporului român să vadă un câștig pentru ideea de stat ungară.

Sabaț a căzut! Lumea pe stradă cu cuvintele acestea se salută. Vestea aceasta de biruință e o „bună ziua”, care se furizează în urechi mai mult decât oricare altă formă de politeț. Am biruit într'afară de granțele țării, dar nespun de prețios ne e biruința, ce-am câștigat-o înăuntru acestor granite.”

Către frații din America.

— Fragmente din o circulară. —

Nr. 9543 Pres. 1914.

Mult onorate părinte administratore, și onoraților preoți încredințați cu păstorirea poporenilor noștri de aici, de prezent aflători în Statele-Unite din America.

...Cu mare bucurie am aflat, că poporul nostru s'a purtat și se poartă cu ascultarea cuvenită față de lege și de stăpânire, și că toți s'au zăbit a răspunde la chemarea Majestății Sale, întășiându-se la steagurile lor, unde i-a chemat datorința către tron și patrie, cum au făcut aceasta și Iericții noștri părinți și strămoși, totdeauna când tronul și patrie i-a chemat la apărarea lor.

În presupunerea, că și dintre poporeni noștri aflători în America vor fi unii înrolați la miliție, și nu vor fi știind, că sunt chemați la steagurile lor, vă îndatorez pe voi iubitorilor preoți, a le spune și a le publica acestea în biserici, de pe amvon, slătuindu-i părintește a se reîntoarce cât mai de grabă acasă în patrie și a se prezenta la steagurile lor, chiar și aceia, cari cu vătămarea datorințelor militare au plecat în străinătate, fiind considerați aici acasă de dezertori, pentru că Maj. Sa prin preainalta rezoluțiune din 2 Maiu 1913 a dat amnestie tuturor și astfel n'au să se teamă de nici o pedeapsă....

După informațiunile mele, consulatele austro-ungare de acolo poartă dănsese speșele de drum recerute la reîntoarcere....

...Fiindcă toți bărbații capabili de arme, aflători în patrie, până la vârstă de 42 de ani, s'au prezentat la steagurile lor, unii ca ostași în armata comună, alții ca honvezi, iar alții ca glotași, rămânând rodurile multora neadunate de pe câmp, iar alții lăsând soții și copii,

sau și părinți bătrâni, fără cele trebuincioase pentru susținerea lor: pentru ajutorarea acestora s'au inițiat colecte benevole în toată patria noastră, cari se fac cu însuflețire și cu succes îmbucurător.

Până la încheierea și împărțirea între cei lipsiți a celor colecte cerându-se timp mai lung, dar fiindcă ajutorul atunci e folositor, când se face în grabă și la timp: eu am ordonat tuturor preoților noștri din patrie, a îndemna pe toți poporenii noștri, din fiecare comună, să vină în ajutorul celor rămași acasă, și să adune de pe câmp și rodurile celor aflători în armată, cum au făcut aceasta, în anul trecut, pe timpul mobilizării, și frații noștri din România....

....Din nefericire și anul acesta fiind slab roditor în patria noastră, și așa lipsă mare, și de bucate, și de bani, și fiindcă, cum se aude, acolo în America a rodit mai bine pământul, Vă îndatorez și pe voi, iubitorilor mei preoți din America, să faceți și voi acolo colecte benevole între poporenii voștri pentru cei de aici, și încă cât mai în grabă, iar rezultatul să-l trimiteți la adresa preoților din satele pentru cari veți face colecta. Totodată să raportați și consistorului, câți bani, și la care preot s'au trimis, pentru a se controla și de aici împărțirea lor între cei lipsiți.

Indemnați la jertfe pe toți, pentru că jertfe mari se cer în aceste zile grele dela toți....

Sibiu, în 30 Iulie (12 August) 1914.

Al vostru tuturor

de tot binele voitor

Ioan Mețianu m. p.,
Arhiepiscop și Mitropolit.

In atenția preoțimei și candidaților de preoție.

Cerându-mi-se din mai multe părți clarificări cu privire la dispozițiile legii militare, suntem în poziție, pe baza informațiilor primite dela referentul afacerilor militare din Consistorul nostru, a da următoarele clarificări:

În înțelesul paragrafului 19 din art. de lege XXX (legea militară):

1. Candidații de preoție ai religiunilor recunoscute prin lege, dacă vor fi asentați, pot fi trecuți, la cerere, în rezerva supletoare. Aceștia sunt scutiți în pace și în război dela ori ce serviciu militar.

2. Acest favor îl au și aceia cari — înainte de a începe serviciul prezent și-au început studiile teologice, sau sunt novici al vre-unul ordin călugăresc, și în fine își încep sau își continuă studiile teologice după împlinirea serviciului prezent (Praesenzdienst, tényleges szolgálat).

3. Toți aceștia, adică candidații de preoție, se transportă din rezerva supletoare în evidența rezervei supletoare a honvezilor, dacă au fost hirotoniți sau aplicați de profesori cu caracter preoțesc.

4. Acești preoți și profesori cu caracter preoțesc în caz de mobilizare, sau în caz de război pot fi chemați pentru îndeplinirea serviciului preoțesc la armată.

De sine se înțelege, că de favorurile înscrise mai sus se pot bucura numai acei candidați de preoție și numai acei preoți, cari și-au câștigat și și-au validat în fiecare an dreptul garantat prin acest articol de lege.

Candidatul de preoție sau preotul își pierde favorul: amintit:

a) dacă părăsește cariera preoțească înainte de sfințire sau după sfințire;

b) dacă în decurs de 4 ani dela terminarea studiilor teologice nu poate documenta, că e preot sfințit (diacon, presbiter etc.) sau profesor cu caracter preoțesc, sau că în acest timp în înțelesul dispozițiilor diecezei nu e mai candidat de preoție;

c) dacă nu-și validează dreptul la acest favor în timpul prescris la oficiul pretorial. Candidații de preoție în fiecare an până la finea lunii Iunie, iar preoții până la 15 Septemvrie.

Din cele expuse e clar, că teologii și respective candidații de preoție sunt scutiți chiar și în război de serviciul militar activ. Iar preoții pot fi chemați cu avizuri speciale (după înfrământa primită dela comanda militară) la serviciu militar preoțesc. Până nu vor primi aceste avizuri să steie pe pace.

Ministrul apărării țării cu rezoluția sub Nr. 106.617.126 din 1914 confirmă într'un caz special favorul teologilor și al preoților asigurat în legea militară și atrage din nou atențiunea comisiilor de recrutare și a celor militare din țară să respecte dispozițiile legii referitoare la preoți și teologi.

Războiul.

Declarațiile lui Ștefan Tisza despre război.

Pester Lloyd scrie despre impresia ce a produs în clubul partidului muncii din Budapesta vestea despre ocuparea Șabațului. Un grup de membri petreceau ca o reminiscență din ziua de 13 Februarie 1912, când contele Ștefan Tisza la un dîneu a reflectat unui vehement discurs al lui Apponyi că el prevede pentru un timp de acțiuni externe ale monarhiei că întreaga națiune maghiară va sta într'o tabără. „Profeticele cuvinte” ale contelui erau savurate cu mare satisfacție sufletească.

Deputatul Alfred Pál aduce vestea ocupării Șabațului, întâmplată cu furtunoase strigăte de „eljen”, în aceeași sală vin îndată și miniștrii cari se întrețineau în salele vecine, iar contele Ștefan Tisza a făcut următoarele declarații:

Armata noastră dă dovezi minunate de vitejie atât pe câmpul de operație din sud, cât și pe cel din nord. Punctul de greutate este la tot cazul în nord, însă și de acolo ne vin vești foarte îmbucurătoare. De sigur, n'o să așteptăm ca ele să fie consecutiv favorabile, dar chiar dacă ne-ar sosi vești mai puțin favorabile nu trebuie să ne puie pe griji într'un război așa de mare. Vom suferi vre-odată o înfrângere, ea ne va îndemna să facem noi jertfe, ca cu cea mai apropiată ocazie să isbucim mai bine. Ne va dărui Dumnezeu învingerea, atunci monarhia noastră în sfârșit ar ști să-și creeze o politică externă care

Azi trupele noastre continuă să înainteze. Un steag, două tunuri și două mitraliere au fost luate pradă. Răniții dușmanului sunt mulți, din partea noastră încă nu sunt puțini. Detaliile până acum lipsesc.

Armatele muntenege, cari au căutat să năvălească pe teritoriul nostru, au fost pretutindeni respinse.

În nord trupele noastre înaintează pe intrarea din vestul Vistulei. Și în ostul acestui râu suntem gata să pătrundem.

Manifestul de loialitate al Slovacilor.

A. T. U. anunță din Besztercebánya: Conducătorii Slovacilor au dat o declarație, care e o dovadă a loialității lor patriotice ca fii credincioși ai patriei ungare. „În aceste zile istorice” — se spune în declarația Slovacilor — „trebuie să fim pătrunși de convingerea că toți cetățenii acestei patrii sunt frați și suntem cu toții numai un trup și un suflet, având unica țintă: Cinstea și binele patriei ungare”.

Felurite.

— La stăruințele consulului rusesc la Sofia, Cerep Spiridovici, optsprezece societăți panslavice din Rusia au trimis o depeșă-apel către țarul Bulgarilor, implorând ajutorul lui, pentru salvarea Sârbiei. „Bulgaria n'are să-și permită acest lux”, scrie „Cambana”, oficiosul bulgar.

— Știrea despre cei 7000 de desertori poloni din armata rusească, aduși, după cum scriese un corespondent al nostru, la Sătmar, se confirmă oficial.

— (A. B.) Un diplomat întors la Viena dela Paris, afirmă, că îndată după întâia mare victorie germană, în Franța are să isbucnească revoluția.

— Au apărut întălele liste ale căzuților (morților și răniților) pe câmpul de război. Ele se vor publica la fiecare primărie. La căzărmi asemenea se pot vedea de oricine!!

La Budapesta au sosit 150 dezertori sârbi. Ei sunt considerați de prizonieri.

— Împăratul Wilhelm a plecat pe câmpul de război. Și-a luat rămas bun dela oraș, prin o adresă trimisă primarului. În absență, cancelarul e investit cu deplină putere de guvernament.

— Banca engleză a scăzut etalonul la 5% dela 10%. Probabil, va scădea și banca Austro-ungară.

— Guvernul grec a luat dispoziții ca corpurile de armată III și IV să fie așezate dealungul graniței bulgare. Flota grecească stă gata la plecarea, în Pireu.

— Tunurile cucerite dela francezi în luptele dela Müllhausen, au fost instalate, cu mare ceremonie, în fața palatului imperial din Strassburg. (Alsacia.)

— Ziarele italiene continuă cu știrile despre o mare luptă navală germano-engleză, din care ar fi ieșit biruitori Germanii. Oficial nu se confirmă știrile.

— La Budapesta au fost transportați 46 răniți în luptele dela Șabaț.

Italia.

(Agenția Wolff). Guvernul italian a somat pe ministrul său dela Berlin, ca să desmintă faimele ce s'au răspândit despre o atitudine antiaustriacă a Italiei. Desmintirea s'au făcut în cabinetul ministrului de externe german.

Impotriva Sârbiei.

Din izvor oficial se anunță, că armata noastră s'a ciocnit cu trupele sârbești la Gradiste, fiind zdrobiți Sârbii. Pojarevat va cădea încurând în mâinile noastre, deoarece Sârbii se retrag din localitate.

Finlanda.

Stokholm. — Trupele rusești părăsesc Finlanda, dupăcum au părăsit și teritoriile polone, retrăgându-se spre interiorul țării. Finlandezii se organizează febril pentru a se scăpa de jugul rusesc, unindu-se, eventual, cu Svedia! Retrăgându-se, Rușii dărâmă toate fortărețele.

Devastarea portului Hankoe a fost însă ur-

Central University Library

La 10 August c., viceconsulul austro-ungar von Hoffinger, care dela îndepărtarea consulului a rămas în Petersburg ca îngrijitor al arhivei diplomatice, și a cărui siguranță a fost garantată de oficialitatea externă rusească, a fost arestat ca prizonier de război. Protestul pe care ambasada americană — care în decursul războiului după cum se știe s'a însărcinat cu apărarea intereselor austro-ungare în Rusia — l'a ridicat împotriva evidentei nesocotiri a dreptului popoarelor, a rămas fără rezultat.

Diplomația austro-ungară s'a văzut necesităată de acestui act violent rusesc, precedat de altfel de arestarea volnică a funcționarului Loster din biroul ambasadei, să i se răspundă cu represaliile de arme în temeiul dreptului popoarelor, — și încă azi a ordonat deținerea ca prizonieri a cancelistului rus Stolcowsky, căruia i-a fost încredințată arhiva diplomatică a ambasadei rusești de aici, a preotului ambasadei rusești Jacobosky și a fostului consul rusesc din Serajevo, Jgelström, care de prezent petrece în Budapesta.

DE PE CÂMPUL DE RĂZBOI.

(Telegramă oficială). În 14 August trupele noastre după lupte crâncene au respins pe dușman dintr'o poziție întărită deja de vreme îndelungată și cu numărăoasă armată, peste înălțimile de pe țărmul ostic al Drinel, lângă Losnica și Ljesnica.

Atât aici cât și la Șabaț, în noaptea dintre 14 și 15 August, au fost respinse numărăoase asalturi sârbești susținute cu mare vitejie.

interpretării greșite a unei depeșe. Comandantul și-a dat un glonț în creier, îndată ce se găsea.

Cetatea Sabat.

Sabatul are o viață istorică bogată, a fost în punctele unde se dădeau mari lupte de război. A fost întemeiat la 1470 de sultanul Moșteanu pentru ca armatele osmane să aibă un punct de operație la Dunăre, de unde cu înlesnire se poată face drumuri de cucerire spre Europa centrală. Regele Mateiaș Corvinul apăsându-se asupra orașului, s'a hotărât ca să-l ia cu risicul oricărui jertfe. Abia în a 34-a zi de asediu, după desiluzii dureroase, primind ajutor și conducerea regelui bosniac Nicolae Ilić a reușit să împlante steagul pe zidurile cetății.

Cetatea Șabatului a fost foarte schimbăcioasă. În anul 1717 a fost cucerit de strălucitele arme ale lui Eugen de Savoia, tratatul de pace din 1718 a înăpoiat imperiului otoman, a fost iarăși cucerit de Iosif al II-lea la 1788.

Șabatul are o puternică reminiscență istorică, orașul este hotărâ soarta țărilor...

FORMAȚIUNI.

„Ziua ostașilor”.

— UN APEL. —

Arad, 17 August 1914.

În 18 August n., în ziua onomastică a Săcădatei în orașul nostru se va ține o „Ziua Ostașilor”, cu vânzări de flori, al cărei venit va fi întrebuințat pentru ajutorarea familiilor războiului și pentru îngrijirea răniților. „Reuniunea Femeilor Române” din Arad, precum și știe încă înainte de a fi venit alături de M. Baiulescu, luase dispoziții pentru scop de înalt umanitarism. În această zi „Ziua Ostașilor” va face de asemenea tot ce-i în putință în înaltul sentiment moral, ce-o conduce, și de jertfă ce-o caracterizează și de pătruns întreg neamul nostru când e vorba de ajutorarea celor în nevoie. Rugăm neamul nostru să arăde să dea tot sprijinul său și să-l va ridica Reuniunea în fața prăpăstiei. „Weinberger” contribuind astfel la ușurarea și a luat asupra sa Reuniunea. Manifestări de înalt nivel moral ne amintim în fața de străini, ci și față de noi înșine. Cel mai frumos omaj pe care-l putem adăuga Ziua Ostașilor și vredniciei neamului nostru.

TELE ELECTORALE. Un ordin ministerele prelungeste termenul întocmirii listelor electorale până la 10 Septembrie!

Comisia a Românilor din Cluj la comisarul general la amiază o delegație a protopopiatului din Cluj, or. al Clujului sub conducerea protopopului Rosescu s'a prezentat la comisarul general Bethlen Ödön, cu acest prilej protopopul Rosescu a rostit următoarea cuvântare:

„D. prefect și comisar regal!

„Credința nestrămutată față de patria noastră, înțeleptul nostru rege, de casa domnitoare în acest guvern, credința creștinească și iubirea patriei, precum și existența și cinstea noastră în aceste timpuri critice ne îndeamnă să vă adresăm, lăsând la o parte ori ce validitate religioasă, să conlucrăm cu puteri unite. Prezentanții ai comitetului orașenesc cât și ca reprezentanți ai comitetului românesc gr. or. folosim acest pri-

leț pentru ca să vă felicităm în mod sincer ca pe incredințatul guvernului Maj. Sale imperiale și regale. Vă asigurăm, Magnifice, că în conlucrare cu ceilalți fii ai iubitei noastre patrii, cu drag jertfim, dacă se cere, pe altarul patriei averea și viața noastră. Având credință în religie și confesiune, cele mai sublimе idealuri ale omenirii, implorăm dlui consilier să conserve patria în forța-i străbună, să mențină ordinea în familie și în societate, să apese greutatea dreptății asupra acelor cari atacă acestea, să întărească numele și gloria patriei noastre pe vremuri îndelungate spre bucuria noastră. În conștiința cauzei noastre comune și drepte facem această declarație omagială, pe care Vă rog grațios să binevoiți a o accepta. Dumnezeu să trăiască pe M. Sa regele nostru, să ducă armele patriei noastre la învingere, iar pe Magnificența Voastră să Vă trăiască la mulți ani spre bucuria întregii populații a comitatului și a orașului.

În răspunsul său comisarul regal mulțumește delegației și promite că va înainta locului competent declarația ce i s'a făcut din partea delegației.

† Spiridon Carpus. Din Iași primim triste veste că prețitul nostru colaborator și bunul român Spiridon Carpus a decedat în 6 August n. a. c. în Jena, în vârsta de abia 25 de primăveri, de o dublă pneumonie.

Din acest trist prilej nemângăiata familie a lansat următorul anunț funebrel:

Familiiile Carpus, Mihalca, Folescu, aduce la cunoștința rudelor și prietenilor încetarea din viață a iubitului lor frate, nepot, văr etc. Spiridon Carpus, licențiat în drept, mort la Jena, în 6 August n. a. c. în vârsta de 25 ani, după o scurtă suferință.

Un om de omenie. În Săcădate s'a stins Joia trecută învățătorul pensionat și fostul primar comunal Toma Prie, unul dintre cei mai vrednici fruntași ai Românilor din Valea Oltului, în vârstă de 69 de ani. Ceice au cunoscut activitatea răposatului, nu pot simți decât cele mai profunde regrete în fața acestei știri. Căci moșul Prie nici odată n'a șovăit când a fost vorba de vre-o acțiune care ar întări situația poporului nostru din jur. A fost unul dintre cei mai inițiatori ai institutelor financiare din Săcădate și jur. Și a fost cel mai aprig apărător al intereselor românești din comuna sa, mai ales față de nizuințele de comasare ale ungarilor, în urma căreia acestora li s'ar fi dat cel mai bun pământ de pe șes, iar Românilor li s'ar fi dat dealurile nerodnice. Spre scopul acesta nici n'a cruțat moșul Prie nici o osteneală: fusese chiar la ministrul în mai multe rânduri. Și a isbutit: până a trăit el comasația nu s'a făcut. Toate le-a făcut însă cu atâta tact, încât nu-l puteau urî nici adversarii noștri. Pentru meritele sale pe teren public a fost decorat de Majestatea Sa cu crucea de argint cu coroană.

În urma sa lasă o familie pătrunsă de aceleași virtuți. Amintim că fiul său e vrednicul profesor dela Blaj Dr. Octavian Prie.

Scrisori din război. Iosif Zărai, fost aplicat într-o cancelarie advocațională din loc și de prezent înrolat în regimentul care a plecat în sud, a trimis 2 scrisori acasă. Într-una scrie următoarele: „Ne simțim bine și până acum nu ni s'a întâmplat nimic. — Nu pot scrie, că unde mă aflu, atâta numai, că în părțile unde suntem pășăruicile ciripesc tare frumos. Ne scaldăm mult (numele râului e șters de cenzura militară)”.

În a 2-a scrisoare se pot citi următoarele: „Sunt sănătos și mulțumit lui Dumnezeu până acum nu mi s'a întâmplat nici un rău. Avem mult de lucru, dar cu toate acestea clocotește în noi dorința, ca să mergem înainte. Deocamdată atâta vă pot spune, că ne aflăm într'un loc bun”.

— Mai interesantă e scrisoarea profesorului arădan Emil Neidenbach, de prezent ofițer în rezervă, despre care s'a scornit mai multe fleacuri de cafeana, scrie următoarele:

„Până acum am fost în Cattaro, — dar alal-

tăieri noaptea s'a suflat alarma. Am stat tot sub arme crezând că vor ataca orașul. În decursul nopții nu s'a întâmplat nimic, decât după amiază am plecat cu întreg echipamentul de război. Nu pot scrie, că unde suntem.

Anotimpul e neplăcut. Suntem în tabără la o înălțime de 1097 m. și pe aici e așa de rece, că după amiază trebuie să îmbrăcăm paltoanele de iarnă. De multe ori suflă „bora”, dinaintea căreia ne refugiem prin spelunci. Trupe inimice nu am văzut. Nici ideie nu am, că ce se întâmplă în lumea mare.

Familiiile Carpus, Mihalea, Folescu, aduce la cunoștința rudelor și prietenilor încetarea din viață a iubitului lor frate, nepot, văr

SPIRIDON CARPUS,
încețiat în drept

mort la Jena, la 6 August st. n. 1914, în vârstă de 25 ani, după o scurtă suferință.

CEL MAI BUN LOC DE RECREARE ÎN ARAD sunt scâlzile dela Murăș „Neptun”.
Buffet. — Scâlzi calde de aer și soare.
(Nr. 2255.)

x Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmuța (aflător în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădina. Telefon urban József 42 08) e unicul institut în Ungaria, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburii mai grele și complicate ca: boale interne, de rinchi, de piept, venerice, urologice, boale femeiești și de copii etc. Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale mai are și 10 camere mobilate pentru pacienți deci foarte acomodat pentru publicul din provincie. Pentru boalele de piept și venerice institutul are secții separate.

Deslușiri și amănunte dă cu plăcere direcțiunea institutului.
Ko 2149.

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerea de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár. str. Nagyhíd-u. (Mi 1621)

x Haltenberg Béla, Kassa, fond. în 1810. Cea mai veche vopsitorie, curățitorie chimică și spălătorie cu aburi în Ungaria. Lucrează frumos, curat și elegant. În cazuri de doliu vopsește haine imediat. Zilnic spală și curățește câte 24 mii de gulere pentru provincie.

Comandele din provincie să se adreseze direct la firma: Haltenberg Béla, prăvălie principala, Kassa (Cassovia). (Ha 1622)

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Ioan Batuca, Galoș. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Septembrie 1914.

Cassa de păstrare, Dezna. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Septembrie 1914.

Terentie Gavrilă, Brusturi. Am primit 14 cor. în Abonament pe sem. II a. c.

Condrate Herman, Alsógyékényes. Am primit 7 cor. în abonament până la 20 August a. c.

Pavel Ioan, Vârșet. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Sept. a. c.

Nicolae Lazarescu, Jadani. Am primit 10 cor. în abonament până la 31 Decembrie 1914.

B. P. Lupu, Mezötohat. Am primit 8 cor. în abonament până la 31 Iulie a. c.

Valer Paveloni, Secas. 10 cor. aveți de plătit încă pe 1914.

Ioan Triff, Lökösfalva. 8.20 cor. aveți de plătit încă pe 1914.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

MARFA NOASTRĂ ÎNTRECE RENUMELE NOSTRU!

Moda de zi:
Cotelé, Whlpcord,
Țesături.

Deoarece ne străduim să oferim onor. mușterii numai cele mai bune calități de stoffe p. halne, costume și bluse în cele mai noi culori și țesături pentru prețuri solide. — Avem în depozit: Stoffe de halne, decorații, mătăsuri, dantele, achivite, paraplee, albitorii, clorapi.

(A 1957)

Magazinul de modă **ANDREE și WACHNER, Sibiu,** strada Cisnădiei. (Heltauergasse).

OMULE

AI INCREDERE

in știință, care face mereu
progrese și zilnic imbo-
gățește lumea cu noul cu-
noștințe necesare in lup-
ta pentru existență.

Cei mai temuți dușmani și
cei mai primejdioși subminători
ai fericirii omenirii sunt baccilii
ce nu se văd cu ochii liberi, pri-
cinuitorii celor mai multe boale
molipsitoare. Impotriva acestora
luptăm cu **desinfecarea**.

E notoric, că între numeroa-
sele desinfecante în circulație,
cel mai sigur și mai căutat e

Lysoform-ul

răspândit în lumea întreagă. De
vânzare în farmacii și drogherii.
Prețul 80 fl. cu instrucție
pentru întrebuințare. Interesanta
și valoroasa carte: **Egészség
és fertőtlenítés** (Sănătatea
și desinfecarea) o trimite gratuit
oricui:

Dr. Keleti és Murányi
fabrică chimică, UJPEST.

Prețuri
leftine!

(Ba 2207)

Garanță
pe 10 ani

Mașină familiară de cusut Cor. 75
Mașină de cusut cu luntre
rotundă Cor. 130
Mașină bobbin central. . Cor. 140

Pentru plățiri în rate
cu 12% mai scump.

Biciclete, gramofone, părți
separate la acestea. — Pețuri
de fabrică, cu garanță. — Nu-
mai articlile de primul rang.

BAUMGARTEN GÉZA, Marosvásárhely.

In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de
ciocoladă și zaharicale pen-
tru pețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Hel-
ler, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrássy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.
(Ga 2270)

Cea mai bună carte bisericească

CANTORUL BISERICESC

sau cuprinsul vecerniei, utreniei liturgiei
8 glasuri, împreună cu rânduiala serviciu-
tuturor sărbătorilor de pe întreg anul și
tipicului bisericesc. Aranjat de învățăm
George Bujigan. Aceasta ca-
nu trebuie să lipsească din nici o biserică
precum din nici o casă creștină. Cu pes
450 pagini. Prețul unui exemplar broșat
10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „CONCORDIA“ (Tribun
ARAD, strada Deák-Ferenc nr. 12)

HERBST ÉS TÁRSA,

mașini sistem Halle
pentru sortarea și plămă-
direa aluatului, aranjament
pentru orice putere, electricitate,
— benzină sau vaporic. —
Singura reprezentanță
pentru întreg comi-
tatul Bihoru-
:: lui ::

STEMMER A. JÓZSEF
(Se 1786) speciallist
NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1913. 20 Iulie	ACTIV	1914. 12 Iulie	1914. 19 Iulie
212 608 851	155 940 851 } stoc metalic { aur 153 490 721 56 668 000 } trate consid. ca aur 56 639 898	210 264 003	210 000 000
1 849 624	Argint și diverse monede	887 232	887 232
194 770 713	Portofoliul român și străin	175 850 764	187 500 000
47 667 073	{ 29 343 500 Impr. pe pe ef. publice 27 606 850 48 216 600 Impr. pe ef. publ. în ct. crt. 48 370 300 18 323 573 29 892 927 din care nu s'au ridicat lei 28 832 105 24 898 195	49 278 656	59 300 000
12 802 059	Imprumutul Statului (fără dobândă)	11 924 059	11 924 059
11 956 544	Efectele Capitalului social	11 546 117	11 546 117
17 129 877	Efectele fondului de rezervă	16 762 877	16 762 877
4 104 781	" " amort. imobil. mobil. și mașinilor	4 036 281	4 036 281
6 450 854	Imobile	6 720 472	6 720 472
955 608	Mobilier și mașini de imprimerie	1 075 420	1 075 420
393 911	Cheltuieli de Administrațiune	70 489	70 489
144 015 027	Efecte și alte valori în păstrare	130 804 017	132 100 000
151 170 341	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	136 467 280	143 000 000
43 689 840	Conturi curente	22 021 500	23 000 000
17 042 525	Conturi de valori	24 353 937	23 000 000
4 270 024	Conturi diverse	14 794 254	14 794 254
870 877 652		816 857 418	841 000 000
	PASIV		
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
34 608 682	Fond de rezervă	37 179 870	37 179 870
5 151 834	Fondul amort. imobil. mobil. și mașini	5 526 192	5 526 192
446 574 040	Bilete de bancă în circulațiune	413 630 360	429 000 000
3 646 903	Profit și Pierdere	3 810 594	3 810 594
702 755	Dobânzi și beneficii diverse	386 513	386 513
48 628 461	Conturi curente și recipise la vedere	16 769 347	17 000 000
295 185 368	Efecte și alte valori de restituit	267 271 297	275 000 000
24 379 609	Conturi diverse	60 283 245	58 000 000
870 877 652		816 857 418	841 000 000

Taxa: Scont 6%. Dobânda 7%.

Pielării (Go 2127)
talpe
achizite p. ghet
instrumente pentru
pantofari și cismari
se pot procura mai bine
la:

Gyöngy Sándor
 magazin de pielărie
 BUDAPEST, III., Tavasz-u. 1. sz.

Haine de vară,

pardesiuri, haine pentru bărbați, haine pentru baluri, articli de toaletă, umbrele, perdele de dantele și de pănură se curățesc și vopsesc cu multă grijă și specialitate în

stabilimentul meu industrial de vopsitorie de pănuri și de curățitorie chimică,

aranjate cu cele mai noi mașini din străinătate. — Despărțământ special pentru curățitul, vopsitul pălăriilor pentru bărbați și femei. — In cazuri de moarte hainele de pănură și de mătăasă, hainele pentru bărbați etc. se vopsesc grabnic în negru. — Hainele de bărbați date spre curățire se și reparază cu specialitate în croitoria mea specială. — Scrisori de recunoștință din toate părțile țării.

Lucza József, vopsitor de pănuri și curățitor chimic Szeged.

TELEFON: 994. Prăvălie și stabiliment principal: str. Laudon, nrul 9., colțul pieței Valeria. (Lu 2106) TELEFON: 994.

STEFAN REGEI

măestru faur

Lugos, Str. Buzlașului Nr. 30. (Casa proprie)

Ofer on. public bogatul meu magazin de totfelul de birje, drocare și totfelul de trăsuri țărănești.

CATALOG ilustrat se trimite gratis și franco.
 (Re 1985)
 Prețuri ieftine.

Lucrările de faur, reparările trăsurilor și alte lucrări în această branșă se execută în mod artistic.

In mai multe rânduri decorat. || Fondat în anul 1884

Heckenast János

constructor de altare, sculptor și Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii. Primește spre aurire tot ce se face de această branșă No 1402

Prețuri moderate. || Condițiuni favorabile de plată.

NOUĂ prăvălie de instrumente muzicale!

PULTER VENCEL

fabricant de instrumente muzicale

Marosvásárhely, Deák Ferenc-u. 7.
 (Lângă Palatul Cultural).

Depozit bogat și foarte bine sortat de VIOLINI noi și vechi și pentru școală, CITERĂ și clarinete, INSTRUMENTE DE SUFLAT, harmonice și GRAMFOANE și PLĂCI în instrument bogat. CORZI (strune) din străinătate cu ton curat pe garanță. — Reparaturile se execută prompt și conștiințios.
(Pu 11)

Pollák Gyula, faur de cazane

Seghedin (Szeged), Feltámadás-utca 1. :: Telefon: 394.

Atrage atenția on. proprietari de mașini de trecut și de cazane și aduce la cunoștință că și-a mărît și perfecționat cu excelență puterea de muncă

stabilimentul de fabricare de cazane,

se găsește în plăcuta poartă de a executa cu specialitate și grabnic orice lucrare în această branșă, execut case pentru bani și reparaz pereti de țevi proaspeți și execută pereti de cazane, locomobile, și reformari de locomobile.

Pentru executarea lucrărilor mai mari merg pe cheltuiala mea la fața locului. **Execuție excelență.** Prețuri moderate. Po 1400 Se primesc del. invitații.

SZABÓ KÁLMÁN,

atelier artistic p. pictarea sticlei și mozaicuri de sticlă venețiană

Budapest, VIII., Mária-utca 24. sz.
(Go 2128)

Pregătește în stilul cel mai modern **feresți colorate** pentru birserici în execuție simplă și artistică pe lângă prețuri moderate. — Mai departe efeptuiește:

mozaicuri venețiene de sticlă

cazane pentru altar, ornamente și statuete pentru pereți în execuție artistică din material venețian. — Modele și prospecte trimite gratuit. — La dorință se prezintă și în persoană pentru luarea lucrărilor în primire.

Cl 1539

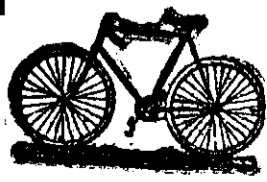
CZIGER LÁSZLÓ

maiestru dipl. pentru instalații de electricitate și gaz încălțușer și mașinist-electrician

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Teleki nr. 1

Execută totfelul de lucrări electrice, optice și de încălțușerie, și anume: ferării pentru clădiri, garduri pentru monumente, vetre de fert, uși de fer, rolete de fer pentru prăvălii, mașini de cusut, mașini de scris, biciclete, reparare de gramfoane și instalațiuni electrice, străformări de mașini cu aburi și motoare în locomobile.

Magazin permanent de mașini de cusut și accesorii, precum și garnituri de îmblătit. Serviciu prompt, lucru excelent, prețuri ieftine.

PRAV DE PELE HÖFER

Acest prav impregnat cu acid boric a cărui efect excelent e în general cunoscut, se pregătește în trei tărimi.
No I. prav de stropit pentru copii . . . à cor. —80
No II. Pudră, albă crem. sau roză . . . à cor. 1—
No III. Prav de stropi pentru bărbați à cor. 1—
»Babysoap« Höfer (săpun pentru copii).

Numai acele sunt veritabile, cari poartă pe fâșia de pe cutie și pe capacul cutiei iscălitura »H Ö F E R«.

Săpun Höfer à cor. —70.

de tot neutral și inofensiv, se poate căpăta în toate farmaciile din țară și străinătate și dela :

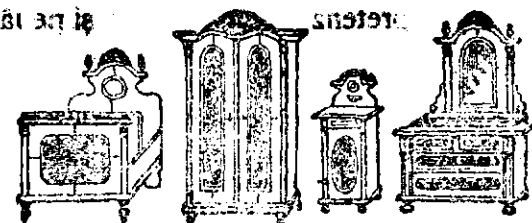
Zentral-**HÖFER'S APOTHEKE** WIEN III, Ungargasse 14.
Versendungsdepot (E 1968-60)

VERES FERENCZ

atelier de măsurit cu putere motorică p. zidiri și mobile

Dej-(Dés) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobile pentru prânzitoare, dormitoare, saloane, licoane, oglinzi, covoare.

Execută toffelul de lucrări pentru zidiri, mobile și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat. Ve 1789

Cine voește să cumpere INCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar
(SZATMAR) Deák-tér.
— (In casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cizme pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința așezării și a aspectului sunt nelăturate. — La dorință se pregătesc totfel de ghete și cizme după măsură.

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai excelente dintre toate fabricățile de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

atelier industrial de lăcătușerie

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei n-rul 1.

:: Catalog de prețuri franco. ::

Dacă suferi în

DURERI DE STOMAC!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA”, (purgativul de fier) a lui Sándor,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare cari sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârcefuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgăfeli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 2*50 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fier „LAXA”, va fi permanentă dacă deodată folosim

„Regenolul” (balsam de stomac) a lui Sándor,

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soiuri de morburi de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1*20 fileri.

Originalul „Laxa” și „Regenolul” se poate afla la preparatorul original

Sándor Zoltán

farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGEMUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune! (Sa 572)

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângoergiu-român (Oláhszentgyörgy, Beszterce-Nászod megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordice ai Transilvaniei în o vale romantidă cu climă subalpindă, se află comuna curat românească Sângoergiu-român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, ciorure metalice și acid carbonic ea conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebuințează ca cură de beut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la disolvarea pietrelor de beșică, biliare și de rinichi, la emoroide, la benoragie și catare de mitră.

Ca bază de tratament întrebuințează minunat rezorbirea exudatelor pleuritice, peritonice etc. precum și deosebitul boale de piele.

Băile se deschid la 15 Maiu st. n.

O mulțime de odăi corespunzător mobilăte stau la dispoziția publicului cu prețul de 2—5 cor la zi, în hotelul și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare, dela 25 August până la 30 Septembrie, atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis, Parc și alee (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din vecinătate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K. 1*20
” ” ” ” ” ” II. 1 cor.

Calea ferată are stațiunea în loc, unde în orice timp stau trăduri comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco.

(So 2110)

Direcțiunea băilor.

Băile și apele minerale sunt luate în întreținere de soc. pe acții curat românească „HEBE”.
Prezidentul direcțiunii: Dr. TEODOR MIHAIL.